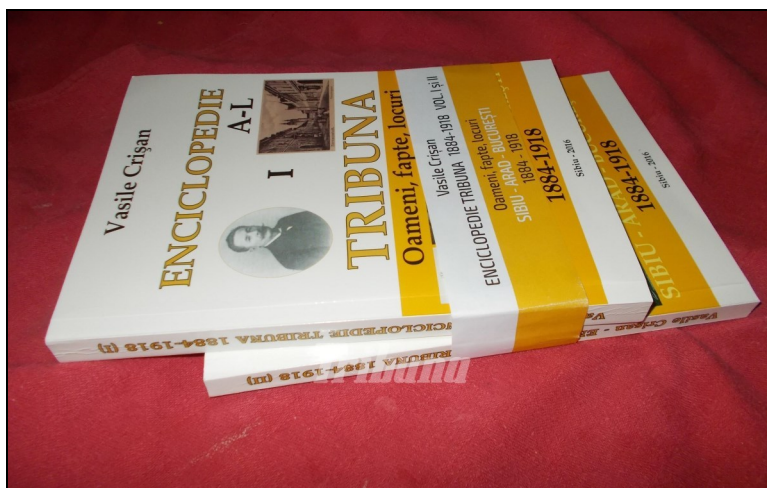

2016 - ANUL COȘBUC (XII):

**Ciobanii, mai ales cei cu pășune schimbătoare, sânt colecții vii de cântece!
Numai unele familii „nobile” românesci au avut dreptul să-și dea pruncii la școală**

Susținând teza *poporul român – popor poet*, George Coșbuc explică în articolul din cotidianul sibian Tribuna nr. 210 din 23 septembrie/5 octombrie 1897: „Cum se răspândesc poeziile populare?” (continuare din numărul XI): «Ciobanii, mai ales cei cu pășune schimbătoare, sânt colecții vii de cântece. Cel mai mare merit îl au oierii din Țara Bârsei. Aceștia colindă toate provinciile române. Trec de-a lungul Ardealului și se opresc în munții Rodnei, în nordul Ardealului, unii pe coastele ardelenesti ale munților, alții trec în plaiurile Maramureșului, alții se împrăștie pe coastele Bucovinei și, în partea opusă, pe șiragurile de munți ale Crișanei. La vale, se răspândesc prin România de-a lungul frontierelor; mulți străbat România și s-așează pe lângă Dunăre; ba unii se duc până prin Basarabia și Macedonia. Ei duc pretutindeni și de pretutindeni aduc poezia populară. Pe munții năsăudenilor eu am avut ocaziune să ascult cântece de la oierii bârsani: ei învățau pe ciobanii noștri, pe «ardeleni» sau «ungureni», cântece din Țara Românească, și-mi aduc aminte că pe vârful munților Maramureșului am auzit eu întâia oară cântecul din Muntenia:

„Lele cu scurteica verge,
Cin’ te vede mintea-și perde,
Cu papucii gălbiori etc...”

Și toți ciobanii noștri nu știau ce însemnează vorba papuci, căci în nordul Ardealului sunt necunoscuți papucii.

Frumoasa epopee pastorală Miorița e - din parte-susțin aceasta și cu alte dovezi - este o creațiune a oierilor bârsani. Ciobanul care e ucis are:

„Oi mai multe,
Și cai învățați,
Și câini mai bărbați,”

precum numai oierul bârsan are, căci e cioban *per excelentiam*.

Dușmanii lui sânt: ungureanul (așa numesc bârsenii pe ciobanii din nordul Ardealului) și vrânceanul. Ciobanul ucis - zice cântecul - e moldovean. În Vrancea au existat oieri vestiți, dar în alte părți ale Moldovei nu, deci nu-mi explic de ce un cioban e vrâncean altul moldovean, căci vrânceanul era singur oier și totodată și moldovean. Dar eroii epopeii se schimbă după localități: în Moldova cântecul a luat pe un moldovean erou, și desigur, într-alte provincii române eroul va fi bănațean, basarabean, etc. Ciobanii cei trei erau:

„Unul e bârsan, Unul ungurean, Altul e vrâncean.”

Și apoi, dacă ucisul n-ar fi fost bârsan, ci moldovean, de ce-ar fi zis el cătră mioriță:

„Oiță bârsană,

De ești năzdrăvană... etc.”

Aici a uitat moldoveanul să schimbe pe bârsan în moldovean.»

Studiul-articol „*Poporul poet*”, publicat și în prefața cărții lui George Madan: „*Suspine (Poezii populare din Basarabia, 1897)*” se încheie cu o notă a poetului George Coșbuc: «III - O prea lungesc cu vorba. D-ta m-ai rugat de câteva șire, și eu ți-am dat câteva pagini. Dar gândesc că și lucruri ca cele spuse de mine sânt de ceva interes și folos.

Din toată inima mă bucur de colecțiunea d-tale. O, și aș fi vrut-o mai mare, cu mult mai mare, ca să cunoaștem nu ceva, ci mult din poezia românului basarabean. Sânt pretențios, nu-i așa? Dar nu în folosul meu, în folosul nostru.

Multe dintre poeziile basarabene sânt tocmai pe tocmai așa cum le știam eu de mic copil de acasă, în nordul Ardealului, și cum le-am citit și în Banat și în Crișana etc. Explicarea acestui fapt e un lucru așa de mângâietor și însuflețitor în ce privește chestiunea unității de limbă și de sentimente la toți românii.»

Virgil Șotropa, viitor membru de onoare al Academiei Române, îl descrie pe George Coșbuc - elevul de clasa VIII-a a „liceului nostru din Năsăud: Cu fața palidă, ochii expresivi și zîmbetul melancolic, trăda încă de atunci pe poetul adînc gînditor pe care aproape întotdeauna îl vedeai și găseai sau notînd, sau cetind scriitori vechi și noi. Eram adesea împreună, căci îi plăcea să asculte cînd cîntam din vioară. N-avea voce deosebită și nici chiar auz musical prea dezvoltat, cu toate acestea simțea atracție spre tot ce este armonios; dovadă limpede de firea sa poetică.”

Profesorul Virgil Șotropa a cercetat școlile năsăudene, acestea avînd un trecut însemnat:

„La Români, ca la toate popoarele, avem să căutăm începutul școalei și al instrucțiunii în biserică. (...)

Prin secolul XVI și XVII dăm mai întîiu de urma școalelor bisericesci, adecă școale înființate pe lângă biserici și mănăstiri, în cari preoții, călugării, și cântăreții, pe atunci aproape singurii cunoscători de carte, instruau în cetire și scriere pe cei ce doriau să se preoțească. Afară de aceasta mai instruau apoi preoții pe fiii lor și pe alți copii râvnitori de învețătură, în cetirea cărților bisericesci, cântări și ceva comput.

Școale publice pentru mireni aflăm în timpul acesta numai dincolo de Carpați, și acele în numer mic, ca la Suceava, Rădășeni, Cotnar, Bucuresci, Tîrgoviște, și la mijl. secl. XVII. școala renumită din Iași, înființată de Vasile Lupul.

Dincoace de munți, afară de amintitele școale bisericesti – precum a fost cea dela metropolia din Alba-Iulia (Belgrad), - alte școale românești publice nu scim să fi existat pe acele timpuri, și nici n’au putut să existe de oarece Românilor nu le era permis să cerceteze, nici măcar școalele streinilor.

Dacă vre-un Român avea totuși cutezanța să între în vr’o școală streină, putea s’o cerceteze numai până când îi plăcea „stăpânului nobil”, care pe fiul iobagiului seu îl putea scoate din școală și îl putea pune la lucru în curte, când voia.

Sigur și numai unele familii „nobile” românești au avut dreptul să-și dea pruncii la școală; dar cei mai mulți dintre aceștia, precum și puținii dintre iobagi, cari absolvau neconturbați școalele altor neamuri, treceau de regulă în taberă streină, așa încât poporul nostru nu avea nici un folos dela ei.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xii-ciobanii-mai-ales-cei-cu-pasune-schimbatoare-sant-colectii-vii-de-cantece-numai-unele-familii-nobile-romanesci-au-avut-dreptul-sa-si-dea-pruncii-la-scoala-115148.html>

În: *Tribuna*, 20 martie 2016.

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation menu with links for 'Arhiva', 'Anunturi online', 'Tribuna sporturilor', 'Publicitate', 'Redactia', and 'Tipotrib'. Below this is the Tribuna logo and the slogan 'Dintotdeauna pentru totdeauna!'. A red navigation bar contains categories: 'Eveniment', 'Actualitate', 'Stirile de pe strada mea', 'Sport', 'Cultura', 'Sanatate', 'Timp liber', 'Tribuna femeilor', and 'Descopera lumea'. The main content area displays the article title: '2016 - anul COȘBUC (XII): Ciobanii, mai ales cei cu pășune schimbătoare, sânt colecții vii de cântece! Numai unele familii "nobile" românești au avut dreptul să-și dea pruncii la școală'. Below the title, there are social media sharing buttons for Facebook (0 shares), Twitter (0 tweets), and a 'Share' button. A search bar with the placeholder 'Cautare' is visible. At the bottom left, the article is dated '20.03.2016 23:00' and has '1712 vizualizari' and '0 comentarii'. A sidebar on the right features a 'Tribuna Sibiu' section with '21.512 aprecieri'.